

Reneszánsz és barokk kutatások

1969 első felében fontos lépések történtek az Irodalomtudományi Intézet részéről a reneszánsz és barokk kutatások fejlesztése érdekében. A régebbi irodalom e két fontos korszakának vizsgálata eddig sem hiányzott az Intézet tudományos tevékenységéből, miként azt a Régi Magyar Költők Tára, a Bibliotheca Hungarica Antiqua kötetei, jónéhány monográfia és nagyszámú tanulmány, valamint a kézikönyv első két kötete bizonyítja. Az egyetemek régi magyar irodalmi tanszékein, néhány klasszikus és modern filológiai tanszéken s számos egyéb munkahelyen természetesen szintén fontos és eredményes munka folyt az elmúlt két év-tizedben. Nem volt azonban az ezirányú kutatásoknak megfelelő szervezeti bázisa, összehangolt programja, hiányzott a különböző helyeken dolgozó szakemberek alkotó együttműködése. E szervezeti természetű nehézségek odavezettek, hogy a magyar tudomány ezen a munkaterületen kevesebbet tudott az utóbbi években felmutatni, mint amire a kiváló képzettségű kutatógárda képes lenne. Pedig mind nemzeti, mind nemzetközi szempontból igen komoly lehetőségek és feladatok állnak a reneszánsz és barokk kor kutatói előtt. A reneszánsz és barokk ama korszakokhoz tartoznak, melyek ma a nemzetközi kutatás érdeklődésének homlokterében állanak, s ahol egyre komolyabb igény mutatkozik a magyar anyag ismeretére is. Egyúttal a XVI—XVII. században jöttek létre nemzeti kultúránk alapjai, melyek nagy értékű és komoly tanulságokat szolgáltatnak az egész későbbi fejlődés számára, s így a kutatás fejlesztése ezen a téren nemzeti szempontból is elsőrendű fontosságú. Ezzel szemben e korszakok a közvéleményben kevésbé, sőt — egy erősen hibáztatható oktatási és népművelési politika következtében — egyre kevésbé ismertek, s már a szakember-utánpótlás is komoly veszélybe került.

A fenti megfontolások alapján határozta el az MTA Irodalomtudományi Intézete, hogy kezdeményezően lép fel a reneszánsz és barokk kutatások elősegítése érdekében. Ebből a célból az Intézet Klasszikus Magyar Irodalmi Osztályának keretein belül reneszánsz és barokk kutatócsoport alakult, és az Intézet tudományos tervében helyet kapott a reneszánsz és barokk kutatások programja. A legfontosabb célkitűzéseként az Intézet Vezetősége az alábbiakat határozta meg:

1. Folytatni kell a XVI—XVII. századi magyar irodalom forrásanyagának feltárását és publikálását átfogó terv keretében, együttműködve más kutatóhelyekkel.

2. Előkészítő munkát kell végezni a reneszánsz és barokk kor vonatkozásában a különböző területi intézeti szintézisvállalkozások (pl. kritikátörténet, líratörténet, stb.) érdekében.

3. Minthogy az újabb kutatások fényében egyre világosabban bontakozik ki a XVII. század első felének, mint a reneszánsz és barokk közötti átmenet időszakának a fontossága, s mert e téren a további vizsgálatok különösen nagy eredményekkel kecsegtetnek, kívánatos ennél több erőt erre a területre koncentrálni.

4. Idegennyelvű művekkel lehetővé kell tenni a magyar reneszánsz és barokk értékeinek és sajátosságainak a megismerését a nemzetközi kutatás számára.

5. Nemzetközi együttműködéssel részt kell vállalni a kelet-európai és az össz-európai kutatásokból.

E célkitűzések megvalósítása magától értetődően csak a többi kutatóhellyel, az Intézet kivüli kutatókkal, és a rokottudományok intézeteivel együttműködésben lehetséges. Az Intézet reneszánsz és barokk kutatócsoportja ezért munkája kezdetén felvette velük a kapcsolatot és valamennyi érdekelt intézmény, illetve a reneszánsz és barokk kutatásban kompetens tudós megértésével és együttműködési készségével találkozott. A legkülönbözőbb rész-diszciplínákat képviselő kutatókból így egy széles és nagy eredmények elérésére képes munközösség van kialakulóban. Ez egyúttal lehetővé teszi, hogy a reneszánsz és barokk kutatási program ne szorítkozzon csak az irodalomra, hanem fokozatosan kiterjeszkedjék a művelődéstörténet tőle elválaszthatatlan egyéb ágazataira is, valamint hogy ne korlátozódjék a magyar témákra, hanem részt vállaljon az összehasonlító és általános európai feladatok megoldásából is.

Ami a konkrét munkákat illeti, egyrészt tovább folytatódnak a már korábban elkezdett vállalkozások, mint az RMKT, a BHA, a szegedi egyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézete és az Irodalomtudományi Intézet közös vállalkozásaként az „Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak köréből”, a három egyetemi régi magyar irodalmi tanszék szervezésében pedig a Régi Magyar Prózái Emlékek. Új alapokon és szélesebb programmal folytatódnak Varjas Béla szerkesztésében a kelet-európai reneszánszról készülő kötet munkálatai. Új vállalkozásként tanulmánykötet készül az európai reneszánsz általános kérdéseiről, a moszkvai Gorkij Intézettel közös vállalkozásként, N. I. Balasov és Klaniczay Tibor szerkesztésében. A magyarországi humanista irodalom korszerű kiadást nélkülöző alkotásainak kritikai közzétételére szövegkiadássorozat indul Pirnát Antal szerkesztésében. Valamennyi említett munka a tanszékeken, könyvtárakban és az Intézetben dolgozó kutatók összefogására épül. Az Intézet

reneszánsz és barokk kutatói pedig részt vállalnak a más intézmények által tervezett vállalkozásokban, így a Kardos Tibor vezetése alatt készülő Janus Pannonius emlékkiadvány és a kollokvium munkálataiban. Az említett kollektív munkákat számos egyéni monografikus terv egészíti ki. Végül V. Kobács Sándor tovább folytatja a magyarországi reneszánsz-kutatás évi bibliográfiáját a Genfben évenként megjelenő nemzetközi bibliográfia számára.

A véleménycsere meggyorsítása, a készülő vagy elkészült tanulmányok megvitatása és a szakterület kutatóinak rendszeres találkozási érdekében az Intézet reneszánsz és barokk kutató csoportja az egyetemek régi magyar irodalmi tanszékeinek vezetőivel, illetve képviselőivel, Tolnai Gáborral, Bán Imrével és Keserű Bálinttal együtt elhatározta közös vitaulések rendezését. 1969 második negyedében öt igen eredményes ülés megrendezésére került sor, közülük az egyik a szegedi bölcsészkaron. Az alábbi előadások kerültek megvitatásra:

1. Komlövöszki Tibor: Balassi, Kerecsényi Judit és az Eurialus és Lucretia (ápr. 2-án).
2. Pirnát Antal: A XVI. századi magyar dráma poétikája (ápr. 23-án).
3. Keserű Bálint: Ujfalvi Imre és a későhumanizmus (május 16-án, Szegeden).
4. Varjas Béla: A reneszánsz korának irodalma Közép- és Kelet-Európában (program-tanulmány). (jún. 4-én).
5. Esze Tamás: Székesfehérvár reformációjának irodalmi vonatkozásai (jún. 25-én).

Valamennyi bemutatott tanulmány komoly hozzájárulást jelentett a tárgyalt kérdés vizsgálatához, mind az új anyag, mind pedig az új szempontok tekintetében. Valamennyi ülésen kb. 30–35-en vettek részt, s közülük számosan értékes hozzászólásokkal egészítették ki az előadásokat. A szegedi vitaulések alkalmával sor került egy külön megbeszélésre is, az „Adattár” következő kötetének programjáról.

K. T.

Az osztályok életéből

(1968. december 1—1969. július 31.)

A *Modern Magyar Irodalmi Osztály* (mb. osztályvezető *Bodnár György*) munkájának előterében a felszabadulás utáni magyar irodalom történetének munkálatai álltak. A fontosabb vitaulések és megbeszélések a következők voltak:

1969. február 26. *Bori Imre—Szelei István*: Jugoszláviai magyar irodalom a felszabadulás után. A vitát *Tóth Dezső* és *Béládi Miklós* referátuma vezette be.

1969. április 9. *Kenyeres Zoltán*: Lukács György. A referátumot *Tóth Dezső* tartotta.

1969. április 16. *Bodnár György* mb. osztályvezető előterjesztése alapján két napirendi pontot vitatott meg az osztály: 1. A felszabadulás utáni irodalomtörténeti kézikönyv soronkövetkező feladatai és az elvégzendő munkák határidejének megállapítása; — 2. A tervmunka részletei és százalékszerű elosztása.

1969. április 30. *Kiss Ferenc* Kosztolányi-monográfiájának „Édes Anna” c. fejezetének megvitatása. A bevezető referátumot *Juhász Ferencné Szeverényi Erzsébet* mondta.

*

A *Klasszikus Magyar Osztály* (osztályvezető: *Lukácsy Sándor*), melyhez több csoport is tartozik, az alábbi munkaértekezletet és vitauléseket tartotta:

1969. január 27. A *Klasszikus Magyar Osztály* tagjai megbeszélést folytattak A. *Gerskovics* szovjet kutatóval és megvitatották *Petőfiről* írt könyvének téziseit.

1969. május 16. *T. Erdélyi Ilona*: Erdélyi János és Ludolf Wienbarg c. munkájának vitája.

1969. július 3. *Lukácsy Sándor*: Aszimmetrikus ihletek. c. tanulmányának megvitatása.

A *Reneszánsz és Barokk Csoport* (vezető: *Klaniczay Tibor*) a megalakulást követően a budapesti, a debreceni és a szegedi egyetem régi magyar tanszékeivel együtt rendezte meg vitauléseit részben Budapesten az Intézetben, részben pedig Szegeden, a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, minden esetben külső, meghívott szakemberek részvételével. Ismertetésüket l. a *Reneszánsz és barokk kutatások* című cikkben.

A *Kritikatörténeti Csoport* (témafelelős: *Tarnai Andor*) az év első felében egy ülést tartott az alábbi napirenddel:

1969. május 9. *Fenyő István*: Az irodalmi népiesség kezdetei.